

P r i k a z i i o s v r t i

BRAK, OBITELJ, GRAĐANSKA PRAVA I SLOBODA

Ivica Đaković, *Brak, obitelj, građanska prava i sloboda*, Biakova d. o. o., Zagreb, 2023., 474 str..

Ivica Đaković rođen je u Gorišu nedaleko od slapova Krke. Završio je Franjevačku klasičnu gimnaziju u Sinju, a zatim opću gimnaziju u Zagrebu. Studirao je filozofiju, teologiju i pedagogiju te diplomirao i magistrirao na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Cijeli radni vijek posvetio je odgoju i naobrazbi djece i mladeži u hrvatskom osnovnom i srednjem školstvu. Radio je kao pedagog i nastavnik, a u dvije škole bio je ravnatelj. Održao je više desetaka izlaganja na znanstvenim skupovima, u obrazovnim emisijama Hrvatskog radija, na HRT-u, na Novoj TV, na TV Laudato, na raznim stručnim i političkim tribinama, na pedagoškim večerima. Knjiga *Brak, obitelj, građanska prava i sloboda* (2023.) vrhunac su njegovih nastojanja koja sublimiraju njegovo bogato pedagoško i javno djelovanje te znanstveni rad.

Osnivač je te prvi i dugogodišnji predsjednik Hrvatskog odgojno-obrazovnog sindikata - HOOS Partner. Aktualni je predsjednik Hrvatskoga katoličkog društva prosvjetnih djelatnika (HKDPD). Član je Znanstvenog vijeća za školstvo Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Dragovoljac je Domovinskog rata. Živi i radi u Zagrebu.

Knjiga *Brak, obitelj, građanska prava i sloboda* mr. sc. Ivica Đakovića svojim naslovom sugerira kompleksnu i široku perspektivu iz koje autor bogat stručnim i životnim znanjem i iskustvom (desetljećima je bio pedagog, ravnatelj, profesor) sagledava pitanja braka, obitelji i građanskih prava i sloboda s fokusom na odgoj djece i njihovu budućnost te budućnost naroda i čovječanstva, a polazeći od naše trenutačne civilizacijske i u prvom redu hrvatske stvarnosti bremenite problemima na tom području. Autor kreće od analize egzaktnih statističkih pokazatelja o zapuštenosti pronatalitetne politike i nestajanju hrvatskog bića zbog niza čimbenika, o propadanju obitelji i pojedinaca, o kriminalu i nezdravim stilovima života mladeži – od alkohola i pušenja, preko drogiranja, kocke, digitalne ovisnosti te svih drugih ovisnosti, sve do mentalnih problema koji se javljaju u povećanom obujmu i zahvaćaju sve više djece i mladih. Sagledava uzroke tih pojava u okviru šire društveno-političke,

ideološke, stručne i svjetonazorske slike unutar Hrvatske i globalno te predlaže rješenja.

Širina obuhvaćene problematike može se vidjeti po naslovima 5 povezanih cjelina i njima pripadajućih naslova. Od prve cjeline, naslovljene „Hrvatska izumire – pristup aktualnim problemima“, preko cjelina „Određenje braka, obitelji i njene odgojne funkcije“, „Uzroci zanemarivanja i razaranja braka, obitelji i odgoja“, „Pretpostavke ostvarivanja odgojne funkcije obitelji, „Građanska prava i sloboda“ autor sigurno, vješto i zanimljivo iznosi činjenice, statistike, povijesnu dimenziju, definicije, zakone, citate, logičke i znanstvene dokaze, priloge, argumente, racionalne i intuitivne uvide u problematiku pobuđujući čitatelja na daljnje čitanje kao da se radi o napetom romanu.

Svaka pojedina tema unutar cjeline ima ispod naslova moto – misao koja izriče duboke mudrosti (latinsku, narodnu, biblijsku, filozofsku, književnu...), što ih život uvijek iznova potvrđuje, a tekst dodatno utvrđuje, čime se naglašavaju univerzalne istine na koje se knjiga veže te očituje autorova profesionalna strast da i na taj način dopre do čitateljeva uma u brizi za otkrivanjem blaga znanja i spoznaja koje duh vremena nastoji pokopati, uništiti. Autor na neposredan način, jasnim rječnikom, lišenim sterilnih intelektualnih konstrukcija, metajezika, lažne učenosti i političke korektnosti, čiju prisutnost u posljednje vrijeme uočavamo i u tekstovima vezanim za odgoj i odgojne djelatnosti, razotkriva istinu koju svaki čovjek nosi u najdubljoj svojoj nutрини, ako mu savjest nije potpuno ugašena, zastrta interesom, kukavičlukom, sebičnim porivima, izokrenutim društvenim i medijskim narativom prepunim laži i obmana. Tako raskrinkava duh vremena odupirući mu se, pa bez suzdržavanja, pozivajući se na odgovornost pred istinom, poziva i sve koji knjigu čitaju da učine isto. Svatko u domeni svoje odgovornosti.

Dugogodišnja istraživanja i bavljenja teorijom i praksom odgoja omogućila su mu, uz analitičku sposobnost i poznavanje povijesti, sociologije, filozofije, teologije, prava te političkih utjecaja, dubinu do koje dopire, oštrinu i preciznost kojom secira goruće probleme i iznalazi rješenja, zabrinut zbog očite destrukcije koja iz društva nevjerojatnom lakoćom, redovito uz pomoć samih institucija, ulazi u odgojno-obrazovni sustav i razara ga.

On ne dvoji o tome tko je najodgovorniji za takvu situaciju: „Većina odgojnih i obiteljskih problema unatrag nekoliko desetljeća imaju uporište, uvjetovani su i proizašli su iz društvenih odnosa koje su diktirali politički režim i njegova vrhuška“ (str. 7). U vezi s tim zapaža da je „opća kriza duha i razuma postala političko obilježje našega vremena“ (str. 12).

Ne oslobađa odgovornosti obitelj i školu, ali vidi društveno-političke organizacije kao profesionalno-idejna tijela, sredstva priopćavanja, tisak, televiziju kao one koji su najviše „mlade moralno dezorijentali i usmjeravali ih društveno neprihvatljivom ponašanju” (str. 121).

Autor piše ne kao onaj koji izlaže suhoparnu stručnu tematiku nego kao netko tko struku savršeno poznaje i može je s lakoćom približiti svakom zainteresiranom za istinu o čovjeku, o zakonitosti odgoja i samoodgoja te međusobnom utjecaju društva i odgoja, konačno o uzročno-posljedičnoj zakonitosti društveno promicanih vrijednosti i stanja u koje društvo po njima dolazi. Drugim riječima, o onome što bi trebalo zanimati svaku misleću osobu budući da se tiče svakog od nas i naše zajedničke budućnosti.

Knjiga postavlja pitanja koja su već davno trebala biti postavljena i raspravljena, daje znanstveno utemeljene odgovore koji mogu pomoći da iziđemo iz sumraka u koji nas je dovela politička korektnost i rodna ideologija neznanstvenim, iracionalnim, štetnim medicinskim i političkim pletivom misli i ideja zasnovanih na parcijalnim interesima i uzdizanju nagona, emocija, strasti kao kriterija istine i pravednosti, a sve to je vodilo kvarenju logike, zatamnjenju zdravog razuma, obezvrjeđivanju naravnih zakona i uništavanju vrijednosti i morala. U konačnici vodi uništenju čovjeka, naroda i čovječanstva.

Daković zapaža društvenu dekadenciju i opće srozavanje duha i morala kroz političko, pseudoznanstveno i pravno redefiniranje pojmova braka, obitelji, odgoja, kroz narušavanje ljudskih prava i sloboda nametanjem zakona, normi i pravila s vrha, kojima se zapravo opovrgavaju, izvrću i poništavaju najznačajnije pravne stečevine čovječanstva, deklaracije, povelje, rezolucije, ustavi, i sve bez pristanka naroda i bez uvažavanja znanosti i struke, uz golemu količinu nebrige za istinski odgoj te manipuliranja odgojno-obrazovnim sustavom za interese politike i pojedinaca. Dotiče se pomodarstva i općeg promoviranja *raznih štetnih LGBTQ seksualnih orijentacija* koje se predstavljaju kao izrazito bitne društvene teme, dok se ljudima oduzimaju njihova istinska, prirodna i svim prirodnim i ljudskim zakonima zajamčena prava. Koliko je zastranjenja proizišlo iz idolizacije seksualnosti te s time povezane dječje patnje, najbolje govore vijesti koje slučajno procure u javnost. Primjerice, o biznisu sa surogat majčinstvom – o homoseksualnom sajmu u Bruxellesu i katalozima djece, s cijenama „nabave”; o djeci koja su na početku rata u Ukrajini bila zatočena u podrumima institucija koje se legalno bave iznajmljivanjem maternica i prodajom beba, jer osobe iz inozemstva koje su sklopile ugovore za njihovo preuzimanje nisu mogle do njih; o kriminalnim aktivnostima američkih

i zapadnoeuropskih klinika koje su djeci i mladima „mijenjale spol” uništavajući im zdravlje i osakaćujući im tijelo i dušu. Zar nije znakovita na tom puta dehumanizacije zapadne civilizacije afera s djecom iz Konga, kojima se trguje, i primjer transrodne osobe iz te afere, koja je žensko, ali želi biti muško i otac jednom takvom djetetu? Tko misli na djecu u svim ovim i sličnim rabotama? A svima su puna usta dječjih prava!!!

Đaković prepoznaje opasnosti ovakvih pojava u kojima se dijete tretira kao objekt želja odraslih osoba. Zdravstveni odgoj kojim se nastojalo seksualizirati djecu, Istanbulsku konvenciju kojom se umjesto zaštite žena službeno uvodi rodna ideologija, a čije je promoviranje glavni cilj Građanskog odgoja, na Cjelovitu kurikularnu reformu kojom se briše bogata kulturna baština (Biblija, Marulić...), a promiču pedofilski i pornografski sadržaji preko lektire i mnoge druge štetne društvene pojave.

Evo kako autor definira ulogu rodne ideologije za život čovjeka i društva: „Rodna ideologija je temelj za razaranje braka, obitelji i zdravog društva. Ona isključuje reproduktivnu funkciju braka i obitelji te time inicira stvaranje novog društva bez budućnosti, društva koje ne održava svoju vrstu, društva koje izumire. To je odgoj za slobodu raspadanja” (str. 429).

Također se, osobito u posljednjem poglavlju, „Građanska prava i sloboda”, analizirajući pojmove kao što su sloboda izbora, nužnost, volja, činjenje, spoznaja, svijest, savjest, odgovornost, dotiče razno-likih problema suvremene Hrvatske, uvjetovanih daljnjom i bližom poviješću, uočavajući novu kolonizaciju drugim sredstvima i meto-dama, opasniju i podmukliju od one nekadašnje i perfidniju negoli je bila komunistička propaganda. Tako knjiga dobiva i obilježja kro-nike suvremenih događanja, obilježenih manipulacijama političke elite s ciljem da školstvo iskoristi za ideologizaciju mladih umova.

Autor je u V. cjelini o građanskim pravima i slobodi obra-dio između ostalog posebna vrlo aktualna i zanimljiva poglavlja pod naslovom: „Drastična kršenja ljudskih i građanskih prava u medijima”, „Apel hrvatskih intelektualaca za slobodu povijesnog istraživanja”, „Pariška izjava razotkriva briselski kolonijalizam EU-a”, „Marakeška konvencija o migracijama nezakonit je i tenden-ciozan plan invazije na Europu”, „Stvaranje samostalne Hrvatske, laži i istina o Ustavu SFRJ-ote iz 1974. god.”, „Napadi na Katoličku Crkvu u Hrvatskoj, na ljudska prava i slobodu vjernika”, „Vjero-nauk je bitan činitelj cjelovitog odgoja i obrazovanja u školskom sustavu”, „Državno financiranje Crkve i povrat otete joj imovine”, „Izgradnja objekta HBK-a razotkrila je opsjednutost i mržnju pro-

tiv Crkve", „Memorandum SANU i Srpska pravoslavna Crkva protiv Hrvatske", „Pismo srpskog patrijarha Irineja papi Franji ili difamacija kardinala Stepinca", „Kardinal bl. Alojzije Stepinac je pravednik, mučenik, čvrsti stup, neustrašivi i uzoriti promicatelj ljudskih prava i kršćanskih načela", „Pismo HBK-a Irineju, patrijarhu SPC-a", „Bl. Alojzije Stepinac u paklu Srpske pravoslavne Crkve", „Deklaracija protiv uvođenja seksističke anarhije tzv. zdravstvenog odgoja", itd. (257-427 str.).

Ovdje je važno spomenuti vjeru kao antropološku odrednicu čovjeka, čija vrijednost se potpuno previđa, ignorira ili odbacuje u materijalističkom, sekularnom, nihilizmom natopljenom komformističkom mentalitetu, koji se nameće i jedini ima pravo javnosti bez obzira na slobodu vjere i deklarativnu demokraciju, i u kojem više nema ništa sveto. „Vjera kao društveni fenomen nije i ne može biti privatna stvar. Zašto onda njihov nehumani ateizam nije privatna stvar?" (str. 334). Nisu slučajno početna slova triju pojmova u naslovu jače otisnuta. Iz njih se čita riječ Bog. Naslov se može pročitati i u smislu Bog i sloboda. Autor pokazuje da je istinska sloboda povezana s odgovornošću, sloboda u kojoj čovjek zna izabrati dobro – put samosvladavanja, samodiscipline i usavršavanja u čovječnosti, a ne prepuštanju nagonima, raskalašenosti i anarhiji. Najveće je dobro Bog, koji je sama ljubav, i smisao njegova stvaranja i ljudska sloboda očituju se u zakonu ljubavi; ona je ključ ljudskog srca, braka, obitelji, odgoja i jamac boljeg društva. Boga se ne može izbaciti iz svijesti bez posljedica po čovjeka, društvo i čovječanstvo i njihovu slobodu.

Autor ukazuje na zanemarivanje univerzalnih ljudskih vrijednosti i ideala u društvu, zatiranje općeg dobra, promicanje hedonističkog stava, egoizma, individualizma, na nepripremljenost mladih na brak i odgovorno roditeljstvo, na roditeljsko nepoznavanje temeljnih znanja, obiteljskih vrijednosti i vještina potrebnih u odgoju djece, na neodgovornost onih koji su profesionalno zaduženi za ova područja kao točke koje generiraju probleme i nove poteškoće.

Poziva odgovorne pojedince, državne dužnosnike i institucije da postanu svjesni toga te da učine sve što su dužni činiti kako bi zaštitili *društvo od daljnjeg propadanja, građane od obespravljenosti i diskriminacije od strane raznih pomodnih manjina.*

Poput svih učitelja mudrosti kroz povijest, poput velikih književnika i mislilaca prepoznaje moralnu krizu i nepoštenje kao izvor i korijen svih drugih zala, društvenih, gospodarskih, političkih, a nametnutu diktaturu relativizma nihilističke provenijencije drži teretom koji pritišće brak, obitelj, odgoj, obrazovanje,

kulturu i znanost. Pita se zašto intelektualci o tome šute dok nas takav svjetonazor s materijalističkim i hedonističkim apetitima te „nietzscheanskim nadčovjekom“, što ga graditelji nastoje stvoriti ocrtavajući viziju novog čovječanstva, vode ponovno, kao početkom 20. st., na put propasti.

Đaković je svjestan da je stupanj ostvarenja odgojne funkcije u obitelji „objektivno mjerilo njenog uspješnog djelovanja i kompleksne svrsishodnosti u izgradnji zdravog društva“. Njezinu važnost sažima u rečenici: „Bez zdrave obitelji nema zdravog društva, ona je temelj i ugodna oaza, najsigurnije toplo gnijezdo i najprimarniji uvjet za uspješan odgoj, za ostvarenje pronatalitetne biološke reprodukcije, za prenošenje odgojnih, religioznih, kulturnih, duhovnih i materijalnih dobara na svoje potomke“ (str. 13).

Zaključuje o odnosu društva i obitelji: „Društvo koje ne bi pomagalo obiteljima na jačanju unutarnjih bračnih veza, koje ne bi pridonosilo kvalitetnijim međusobnim obiteljskim odnosima i ne bi štitilo zakonskim i drugim aktima brak i obitelj, ne razara samo brak i obitelj, nego i samo sebe jer su prirodni i čvrsti brak i zdrava obitelj najtvrdi temelji zdravog društva“ (str. 14). Dakle, po svim prirodnim, znanstvenim, razumskim principima zaštita prirodne obitelji jamstvo je opstanka čovjeka i društva, a time i dužnost svakog člana zajednice da radi za opće dobro.

Budući da su danas ugroženi egzistencija i identitet čovjeka, potrebno je kroz odgoj reafirmirati istinske ljudske vrednote.

Zato Đaković nudi pedagoški sustav vrijednosti koji čovjeka čini više čovjekom, a društvo stabilnijom i humanijom zajednicom. On bi se morao ugraditi u praksu odgoja djece u obiteljima i institucijama, čiji je zadatak pomoći roditeljima u odgoju, ako nam je stalo da se trenutačno stanje popravi. O tome koje su to vrijednosti govore naslovi predzadnjeg poglavlja: „Ljubav kao temelj odgojne funkcije obitelji“, „Primjer – najdjelotvorniji činitelj oživotvorenja odgojne funkcije“, „Skladni odnosi i zahtjevi značajan su preduvjet ostvarenja uspješnog odgoja“, „Autoritet roditelja i obiteljski odgoj“, „Odgoj za slobodu odricanja i vladanja sobom“, „Realizacija teorijskih pretpostavki uspješnog odgoja u praksi“.

To prepuštam čitateljevom istraživanju u knjizi od gotovo 500 stranica izuzetno bogatog sadržaja, koju toplo preporučujem za čitanje, s uvjerenjem da ona može biti snažan poticaj na razmišljanje i izgradnju humanijeg, pravednijeg, demokratičnijeg, boljeg i prihvatljivijeg društva od ovoga postojećeg.

Matija Grgat